

СИЛАБУС КУРСУ

ТЕОРІЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОДУВАННЯ

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Спеціальність 125 «Кібербезпека та захист інформації»

Освітньо-професійна програма «Кібербезпека»

Кредитів: 5

Мова викладання: українська

Керівник курсу: к.т.н., доцент Андрій СЕГІН

Контактна інформація: ase@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Дисципліна «Теорія інформації та кодування» є обов'язковою дисципліною циклу професійної підготовки бакалаврів зі спеціальності 125 «Кібербезпека та захист інформації». Мета дисципліни «Теорія інформації і кодування» полягає в ознайомленні студентів з теоретичними основами оцінки інформаційних процесів, організації ефективного завадостійкого кодування з виявленням і виправленням помилок, алгоритмів кодування та декодування даних, сучасних методів кодування даних в каналах зв'язку, а також отриманні студентами практичних навичок в створенні як апаратних так і програмних кодерів і декодерів з використанням сучасних програмних і апаратних засобів.

Завдання вивчення дисципліни полягає у здобутті студентами теоретичних знань про принципи та методи оцінки інформативності повідомлень, формування кодів та оцінки їх ефективності, здобуття практичного досвіду вирішення завдань завадостійкого кодування, розробки апаратних та програмних кодерів-декодерів, освоєння сучасних методів кодування даних.

Структура курсу

Тема	Результати навчання
Тема 1. Основні поняття теорії інформації.	Знати основні поняття та визначення теорії інформації. Глибоко розуміти з технічної та інформаційної позиції поняття «кількості інформації» та «ентропії»
Тема 2. Міри оцінки кількості інформації та ентропії.	Знати типи оцінок інформації та ентропії. Розуміти умови їх використання. Вміти обчислювати кількість інформації і ентропії повідомлень та каналів зв'язку.
Тема 3. Визначення кількості інформації та ентропії для багатоканальних об'єктів.	Вміти визначати кількість інформації та ентропію для багатоканальних джерел інформації

Тема 4. Визначення умовної кількості інформації та ентропії для статистично залежних джерел.	Вміти визначати умовну кількість інформації та ентропію для статистично залежних джерел інформації
Тема 5. Загальна характеристика ефективного кодування.	. Знати основні поняття та визначення ефективного кодування. Знати теорему Шенона про кількість інформації в каналах без завад та з шумом
Тема 6. Алгоритм кодування методом Шенона-Фано та Хаффмена.	Знати та вміти використовувати алгоритми ефективного кодування методом Шенона-Фано та Хаффмена
Тема 7. Завадостійке кодування.	Знати характеристики завадостійкого кодування. Знати методи визначення надлишковості коду. Вміти визначати Хемінгу відстань коду.
Тема 8. Коди Грея.	Знати методику побудови кодів Грея та їх характеристику. Вміти переводити коди Грея в двійкові коди та навпаки.
Тема 9. Лінійні групові коди.	Знати методику побудови групових кодів, їх характеристику та технологію виправлення помилок.
Тема 10. Циклічні коди.	Знати методику побудови циклічних кодів, їх характеристику та технологію виправлення помилок.
Тема 11. Коди Ріда-Соломона.	Знати методику побудови кодів Ріда-Соломона, їх характеристику та технологію виправлення помилок.
Тема 12. Коди BCH	Знати методику побудови кодів BCH, їх характеристику та технологію виправлення помилок.
Тема 13. Коди в системі залишкових класів.	Знати методику побудови кодів в системі залишкових класів, їх характеристику та технологію виправлення помилок.
Тема 14. Коди Галуа.	Знати методику побудови кодів Галуа, їх характеристику та технологію виправлення помилок.

Літературні джерела

1. Теорія інформації і кодування: курс лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за спеціальністю 124 «Системний аналіз» /КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: А.Є.Коваленко. Електронні текстові дані (1 файл: 5,758 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 248 с.

2. Введення в теорію інформації : посібник до вивчення дисципліни теорія інформації для студентів за напрямом підготовки 6.050202 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології / Укладачі : Курко А.М., Решетник В.Я. – Тернопіль : Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, 2017 – 108 с.

3. Основи теорії інформації та кодування. Конспект лекцій: [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 171 «Електроніка», спеціалізації «Електронні та інформаційні системи і технології телебачення, кінематографії та звукотехніки»/ М.І. Романюк; Ю. Г. Савченко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,86 Мбайт). – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. –70 с.

4. Приходько С. І., Трубочанінова К. А., Батаєв О. П. Основи теорії інформації та кодування: Навч. посібник. – Харків: УкрДУЗТ, 2017. – 109 с., табл. 51.

5. Кодування сигналів в електронних системах. Частина 3. Способи кодування сигналів: Том 1. Натуральні, ефективні та лінійні коди [Електронний ресурс] : навч. посіб.

для студ. спеціальності 171 «Електроніка», освітньої програми «Електронні прилади та пристрої» / С.В. Денбновецький, І.В. Мельник, Л.Д. Писаренко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 6,32 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 470с.

6. Кодування сигналів в електронних системах. Частина 3. Способи кодування сигналів. Том 2. Групові, ітеративні та згорткові коди. [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 171 «Електроніка», освітньої програми «Електронні пристрої та системи» та «Електронні прилади та пристрої» / С.В. Денбновецький, І.В. Мельник, Л.Д. Писаренко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 10,3 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. –634 с.

7. Кодування сигналів в електронних системах. Частина 3. Способи кодування сигналів. ТОМ 3. Методи стиснення числової та текстової інформації [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 171 «Електроніка», освітньої програми «Електронні пристрої та системи» та «Електронні прилади та пристрої» / С.В. Денбновецький, І.В. Мельник, Л.Д. Писаренко ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 10,3 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. –634 с.

8. Etzion T. Perfect Codes and Related Structures. World Scientific Publishing, 2022. — 436 p.

9. Radhakrishnan Sudhakar, Naduvath Sudev (eds.) Coding Theory. ITeXLi, 2022. — 124 p.

10. Calkavur S., Bonnecaze A., Cruz R.D., Sole P. Code Based Secret Sharing Schemes: Applied Combinatorial Coding Theory. Springer, 2019. — 274 p.

11. Moon T.K. Error Correcting Codes: Mathematical Methods and Algorithms. 1st edition — Wiley, 2021. — 995p.

12. Spezia Stefano. Mathematical Theory and Applications of Error Correcting Codes. Arcler Press, 2021. — 560 p.

13. Alvim M.S., Chatzikokolakis K., McIver A., Morgan C., Palamidessi C., Smith G.S. The Science Of Quantitative Information Flow. New York: Springer, 2020. — 484 p.

14. Ball S. A Course in Algebraic Error-Correcting Codes. Birkhäuser, 2020. — xiii, 177 p.

15. Gazi O. Forward Error Correction via Channel Coding. Springer, 2020. — 326 p

16. Slinko A. Algebra for Applications: Cryptography, Secret Sharing, Error-Correcting, Fingerprinting, Compression. 2nd Ed. — Springer, 2020. — 376 p.

17. Stratonovich R.L. Theory Of Information And Its Value. Springer, 2020. — 431 p.

18. Проектування комп'ютерно-інтегрованих систем. Монографія / за загальною редакцією А.І. Сегіна – Тернопіль: ВПЦ “Університетська думка” 2023. – 495 с

19. Николайчук Я.М. Коды поля Галуа: теория та застосування./Монографія/ - Тернопіль: ТзОВ "Терно-граф", 2012. - 392 с.

20 Сегін А. І.Методичні вказівки для виконання практичних робіт з дисципліни «Теорія інформації та кодування». Тернопіль – 2017 – 93с.

21 Опорний конспект лекцій з дисципліни «Теорія інформації та кодування». Тернопіль – 2017 – 60 с.

Політика оцінювання

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінги	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне з оцінок, отриманих за теоретичне опитування на заняттях (теми 1-14)	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання та захист практичних робіт 1-7	Середнє арифметичне з оцінок отриманих за виконання та презентацію одного завдання тренінгу	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання та презентацію результатів одного завдання самостійної роботи	Теоретичні питання: 2 питання по 30 балів - max 60 балів. Практичне завдання - max 40 балів.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)